

1984/85:35

Fredagen den 23 november

Kl. 09.00

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1984/85:194 om planerad kraftverksutbyggnad i Mellanljusnan

Anf. 1 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Tore Claeson har frågat mig om regeringen har för avsikt att söka ändra riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen för att därmed möjliggöra nya kraftverksutbyggnader i Mellanljusnan. Han har också frågat mig vad regeringen anser om kraftindustrins erbjudande till kommuner om stora ekonomiska ersättningar om man avstår från att gå emot utbyggnad av mycket kontroversiella älvsträckor.

Riksdagen behandlade i juni i år regeringens förslag till plan för utbyggnaden av vattenkraften (prop. 1983:84:160, BoU 30, rskr 388). Enligt riksdagens beslut bör planen omfatta 3,8 TWh för att uppnå den av riksdagen tidigare beslutade vattenkraftsproduktionen om 66 TWh/år under första hälften av 1990-talet. Riksdagen tog ställning till projekt som motsvarar ca 2,8 TWh och förutsatte att regeringen i 1985 års energipolitiska proposition skulle redovisa ytterligare projekt motsvarande ca 1 TWh.

I promemorian (Ds I 1984:26) Komplettering av planen för vattenkraftsutbyggnad redovisas utbyggnadsprojekt motsvarande ca 0,7 TWh/år. Bland dessa projekt ingår bl. a. en utbyggnad av Edänge kraftverk. Utbyggnaden skulle innebära att Edänge och den nedströms liggande Edeforsen tas i anspråk. Edeforsen är redan i dag delvis ianspråktagen för vattenkraftsutbyggnad. En utbyggnad av denna del av Ljusnan kräver att riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen ändras.

Först när remissbehandlingen av promemorian har avslutats kan regeringen ta ställning till promemorians förslag och till riksdagen redovisa vilka projekt som bör ingå i planen. Ett ställningstagande till om även Edänge

*Om planerad kraft-
verksutbyggnad i
Mellanljusnan*

kraftverk bör ingå i planen och om riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen i så fall bör ändras kommer alltså att aktualiseras först då. Regeringen har självfallet inte i något avseende föregripit detta ställningstagande.

När det gäller frågan om ekonomisk ersättning från kraftbolagen till kommunerna regleras den normalt genom vattenlagens bestämmelser. Annan ersättning från kraftbolag till kommuner är en fråga mellan berörda parter som jag inte har anledning att ta ställning till. Denna fråga saknar betydelse för avgörandet av tillståndsfrågan enligt vattenlagen.

Anf. 2 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag ber att få önska energiministern god morgon och en god fortsättning på dagen samt tacka för det svar som jag har fått.

Jag menar att varken Edänge eller något annat vattenkraftsprojekt som omnämns i kompletteringsplanen för vattenkraftsutbyggnad behövs för att klara det framtida energibehovet. Man borde avstå från detta tillägg och i huvudsak återgå till vattenkraftsberedningens förslag beträffande omfattningen av utbyggnaden. Det kan också nämnas som en liten detalj i sammanhanget att minikraftverksutredningen nu blivit klar, och den visar att ytterligare 0,1 TWh kan byggas ut. Vidare skulle jag direkt i anslutning till detta vilja säga att det är viktigt att hålla fast vid att samhället skall ha ett huvudansvar för elproduktionen och att tillkommande kraftproduktion skall ägas av stat och kommun i enlighet med vad som f. ö. linje 2 förespråkade i samband med folkomröstningen.

Som bekant har det föreslagits, bl. a. från vpk, att man i linje med detta skulle verka för ett överförande av Edeforsens kraftverk till Vattenfall och att man skulle inrikta sig på att effektivisera Edeforsen i stället för att bygga ut Edänge. Även vattenkraftsberedningen föreslog i sitt betänkande att Edeforsens kraftverk i Mellanljusnan skulle effektiviseras.

Ägaren till Edeforsen, Hälsingekraft, ansåg inte att en effektivisering skulle ha tillräckligt hög lönsamhet. Visserligen har det från det hållet talats om att "snygga upp" Edeforsen, men man får ett intryck av att Hälsingekraft bara ligger och väntar på att det skall bli fritt fram att bygga ut Edänge.

Det här är naturligtvis oroande, också mot bakgrund av att Hälsingekraft har gått in i debatten på ett sätt som jag tycker är närmast oanständigt. Man har ganska öppet gjort klart att om Ljusdals kommun bara inte sätter sig emot en utbyggnad så är man beredd att slänga in pengar till kommunen – 5 milj. kr. har nämnts, och även andra belopp. Man skulle alltså på det sättet köpa upp möjligheterna till en utbyggnad. Det tycker jag är någonting som man bör reagera mot, och jag är litet förvånad över att energiministern inte har sagt ifrån klarare. Jag vet att det inte har att göra med tillståndsprövningen i sig, men ett principiellt uttalande från energiministern på den punkten hade varit värdefullt.

Anf. 3 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Tre saker: För det första hör anledningen till att jag avstod från att uttala mig i frågan om ekonomisk ersättning naturligtvis ihop med att

regeringen i sista hand kan bli den som skall ta ställning till frågorna om ersättning enligt vattenlagen. Jag bör inte föregripa några sådana beslut, och inte heller vattendomstolens prövning. Det tror jag Tore Claeson accepterar.

För det andra fick ju regeringen riksdagens uppdrag att göra en särskild genomgång av situationen i Hälsingland, bl. a. mot bakgrunden av att vi vet att meningarna där är starkt delade för och emot olika utbyggnader. Det är en sådan genomgång och presentation vi har gjort och skickat ut på remiss för att fullfölja riksdagens uppdrag. Vi avvaktar alltså vad inte minst de lokala och regionala remissinstanserna i Hälsingland och Gävleborgs län kommer att säga.

För det tredje omfattar det förslag som är utskickat på remiss 0,7 TWh, inte 1,0 TWh. Det inrymmer en betydande satsning på minikraft. Detta är också regeringens avsikt. Det är ju därför vi stödjer minikraftverken med särskilda investeringsbidrag.

Anf. 4 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Vi är nog överens om mycket i detta sammanhang, också om hur man skall se på frågorna och hur man rent formellt måste gå till väga.

En sak är ändå förvånande. Om nu regeringen inte föregripit något ställningstagande då det gäller att riva upp FRP-riktlinjer för att möjliggöra en utbyggnad i Edänge är det förvånande att ett ansvarigt kommunalråd säger sig har fått besked från regeringshåll om att man nu är beredd att riva upp FRP-riktlinjerna. De uppgifter jag har tagit del av om att man har fått sådana utfästelser har såvitt jag har kunnat finna inte dementerats från ansvarigt kommunalt håll.

Jag måste också säga att det väl ändå inte är rimligt att kommande kommunala ställningstaganden, som kan bli aktuella i detta fall och som har gjorts i andra kommuner i samband med kontroversiella utbyggnadsprojekt, skall grundas på löften från kraftindustriintressena om stora penningbelopp. Nog finns det väl skäl i att i detta fall uttrycka en mening om att sådana löften inte skall få påverka ställningstaganden beträffande en eventuell utbyggnad, utan att andra överväganden bör vara bestämmande.

Anf. 5 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag har ingen anledning att kommentera vad som har stått i tidningarna. Tore Claeson vet att det kan vara missstolkade uttalanden av olika slag.

Jag vill klart deklarerat vad jag har sagt i olika sammanhang och vad som också står i promemorian. Regeringen kommer att fästa stort avseende vid vad man lokalt tycker om aktuella utbyggnader, just därför att vi vill beakta de berörda intressen.

Det har från början förutsatts att frågan om fysisk riksplanering fortlöpan- de måste följas av riksdagen. Jag vill erinra om att den dåvarande borgerliga regeringen vid riktlinjernas tillkomst uttryckligen sade att riktlinjerna ger regeringen handlingsfrihet att i samband med kommande förslag till riktlinjer för energipolitiken på nytt pröva vattenkraftens roll i energiförsörjningen.

*Om bibehållande
av sambandscen-
tralen i Kungs-
hamn*

Man måste ändå, självfallet med hänsyn till i första hand bevarandeintresena, ha möjlighet att göra de kompletteringar som man kommer överens om.

Anf. 6 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tolkar Birgitta Dahls uttalande så, att regeringen inte har gett något besked om att man nu skulle vara beredd att riva upp FRP-riktlinjerna. Då har vi i alla fall klarat ut det, också för den lokala debattens vidkommande.

Jag vet att omfattningen av och innehållet i FRP-riktlinjerna bl. a. kommer att tas upp i förslaget till ny naturresurslag. Det är viktigt att man i det sammanhanget söker fastställa att det, så långt möjligt, bör tas stor hänsyn till den allmänna opinionen, såsom den lokalt tar sig uttryck i de olika kommunerna. Det är angeläget att man beaktar sådana uttryck för opinionen, så att man i förslaget till naturresurslag klart kan skriva in att kontroversiella utbyggnadsobjekt undantas.

Anf. 7 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Tore Claeson och jag är överens om att vi skall ta hänsyn till den lokala opinionen. Jag utgår, Tore Claeson, från att det gäller opinioner såväl mot som för utbyggnad.

Jag vill, för att det skall vara alldeles klart, säga följande: Självfallet har jag inte givit några löften om att regeringen skall fatta det ena eller det andra beslutet i konkreta ärenden. Men det ligger i sakens natur – och det står också i den promemoria som nu är ute på remiss – att det krävs en ändring av FRP om vissa utbyggnader skall bli av. Den frågan måste således tas upp. Det är bl. a. därför som den pågående remissbehandlingen är så viktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1984/85:56 och fråga 1984/85:60 om bibehållande av sambandscentralen i Kungshamn

Anf. 8 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jens Eriksson har frågat mig om jag är beredd att hjälpa till att förhindra en förflyttning av sambandscentralen från utsiktsposten i Kungshamn in till Nordstan i Göteborg.

Kjell Mattsson har frågat kommunikationsministern om regeringen avser att genomföra en sådan ändring av kustbevakningen på västkusten att sambandscentralen i Kungshamn flyttas till Göteborg. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Jag besvarar interpellationen och frågan i ett sammanhang.

Den nuvarande sambandscentralen i Kungshamn är under omprövning av två skäl. Dels har statskontoret i en utredning, som överlämnats till regeringen, om havsövervakningen i Göteborg föreslagit att sambandscen-

tralen skall flyttas. Dels har generaltullstyrelsen i sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 angett att en översyn pågår av sambandscentralernas organisation. Denna översyn berör bl. a. placeringen av flera sambandscentraler, däribland Kungshamn, och syftar till ett effektivare utnyttjande av tekniska och personella resurser inom tullverket.

Syftet med statskontorets utredning är att skapa en effektivare havsövervakning genom att samgruppera kustbevakningens, marinens och sjöfartsverkets fasta övervakningsresurser. För att uppnå detta föreslår statskontoret bl. a. att tullverkets sambandscentral i Kungshamn skall integreras med en föreslagen gemensam anläggning på Käringberget i Göteborg.

Generaltullstyrelsens översynsarbete gäller bl. a. frågan om huruvida sambandscentralen skall samlokaliseras med tullverkets övriga administrationslokaler i Göteborg. Detta är närmast en fråga för tullverket självt, men frågan hänger givetvis ihop med om det skall etableras någon gemensam havsövervakningscentral för marinen, sjöfartsverket och kustbevakningen.

Statskontorets utredning är under beredning i regeringskansliet, och det är för tidigt att göra något uttalande om vilken ställning regeringen kan komma att ta i ärendet.

Anf. 9 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Det lät så vänligt när Tore Claeson hälsade energiministern god morgon och önskade henne en god fortsättning på dagen, så jag skall be att få tillönska finansministern detsamma samtidigt som jag tackar för svaret på min interpellation.

Det är med stor oro som vi som bor och verkar inom kustregionen i Bohuslän ser hur man tummar på säkerheten för dem som bor vid kusten och i skärgården. Samtidigt drabbar ju detta alla dem som för nöje och rekreation tar sin tillflykt dit.

Bohusläns skärgård är klassad som ett riksintresse, vilket får till följd att utvecklingen hindras – jag menar då utveckling som skapar sysselsättning och ekonomiskt välstånd. Vi får mängder av människor och båtar som utnyttjar de möjligheter till rekreation som genom speciella beslut bevaras.

Mot detta har jag inget att erinra, eftersom jag själv i så hög grad uppskattar att kunna leva och verka i en sådan bygd. Men med tillskapandet av denna anhopning av människor följer också ansvar. Många – de allra flesta – är ganska okunniga om vad som gäller på sjön, och även om havet sommartid är vänligare än under vintern inträffar inte sällan tillbud och olyckor som får tragiska följder.

Jag är övertygad om att dessa olyckor varit ännu flera, om vi inte haft den beredskap som kustbevakningen och bl. a. sambandscentralen i Kungshamn har. Nu är man på väg att ytterligare försämra säkerheten och servicen för den kategori människor som bor eller vistas där och för dem som man mer eller mindre reserverat kusten och skärgården för.

När det är fråga om nedskärningar och försämringar tar man ofta ekonomin till intäkt för att göra dessa, och man talar då om besparingar. Men inte alla besparingar är i verkligheten besparingar, och det är alltid människor det gäller.

*Om bibehållande
av sambandscen-
tralen i Kungs-
hamn*

Den här gången gäller det inte besparingar, utan nu är det fråga om en förflyttning som såvitt jag kan bedöma innebär att verksamheten kommer att kosta lika mycket. Ingen kan få mig att tro att man sköter övervakningen bättre från Nordstan i Göteborg än från berget i Kungshamn.

Jag kan inte frigöra mig från känslan, herr talman, att bakom detta och även en del annat som skett – jag tänker då t. ex. på indragningen av kustposteringen i Marstrand – ligger en vilja och en planering för att centralisera all verksamhet till Göteborg.

Om det är de få arbetstillfällena man är ute efter, har dessa vida större betydelse för Sotenäs kommun än för Göteborg. Jag tror inte att någon som lever på västkusten har förståelse för eller delar generaltullstyrelsens uppfattning, som finansministern hänvisar till i sitt svar, att man effektivare utnyttjar tekniken vid en flyttning.

Finansministern säger i svaret att statskontorets utredning syftar till att skapa en effektivare havsövervakning genom att samgruppera kustbevakningen, marinen och sjöfartsverkets fasta övervakningsresurser. Man kan nästan få den uppfattningen att en förutsättning för detta är att alltihop finns i Göteborg, eller åtminstone inte längre från Nordstan än Karingberget. Med dagens teknik går det emellertid att samordna och samarbeta trots stora avstånd.

Finansministern säger vidare att detta närmast är en fråga för tullverket. Det inger oro med kännedom om den vilja som finns att centralisera och flytta allt till Göteborg.

En stor del av året lämnar många människor Göteborg för färder norrut i vårt län, och då har de ringa hjälp av en sambandscentral som är belägen mitt i Göteborg. Däremot är det en stor trygghet och hjälp att ha den i Kungshamn. Det har erfarenheten visat.

Jag förmodar att finansministern är beredd att noga överväga vad som är bäst ur säkerhets- och trygghetssynpunkt när regeringen så småningom skall ta ställning i ärendet med statskontorets utredning som underlag.

Anf. 10 KJELL MATTSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret på min fråga.

Det finns, som nämndes i svaret, ett par utredningar som bägge syftar till att flytta sambandscentralen från Kungshamn till Göteborg. Bägge förslagen ger samma effekt för den berörda regionen. En betydande kuststräcka förlorar den tillgång som en bemannad sjöbevakningscentral med möjlighet till direkt överblick innebär. Detta oroar naturligtvis i mycket hög grad kustbefolkningen. Jag kan helt instämma i vad Jens Eriksson redan har sagt.

Denna sambandscentralens havsövervakning har stor betydelse för kustkommunerna i norra och mellersta Bohuslän. När man lokaliserade den till Kungshamn för 25 år sedan var det självfallet i medveten avsikt att kunna visuellt överblicka så stor kuststräcka som möjligt. Det handlar här om sträckan mellan Måseskär och Väderöarna, som utgör omkring en tredjedel av Bohuskusten. Kungshamn valdes därför att det var en centralpunkt i ett område med stor sjöfartsverksamhet. Vi har ju haft ett antal bemannade

fyrplatser och lotsplatser på Bohuskusten. Bemanningen av dem har nu tagits bort, och det betyder naturligtvis att sambandscentralens värde har ökat ytterligare.

Det är viktigt att komma ihåg att detta är en kolossalt omfattande verksamhet. Det finns ett stort antal registrerade fiskebåtar inom området Strömstad-Lysekil-Uddevalle, och därutöver kan jag nämna Sotenkanalen. Fram till september i år passerade nära 55 000 båtar genom denna kanal. Vi räknar med att omkring 25 000 båtar av olika slag uppehåller sig i detta område under sommarmånaderna. Från sambandscentralen har man också direkt överblick över Brofjorden och Scanraffs raffinaderi.

Vikten av att ha tillgång till sambandscentralen hänför sig väsentligen till trygghet för människoliv. Och här har det direkt spanande ögat betydelse för många människor – det vittnar erfarenheterna om. Tillgången till sambandscentralen har naturligtvis stor betydelse för yrkesfisket. Den har också betydelse för tryggheten till liv för alla de kustbor som i mindre farkoster ägnar sig åt husbehovsfiske eller fiske som ren rekreation. Kuststräckan är ju, som också Jens Eriksson nämnde, oerhört attraktiv för rekreationssökande människor. Det gäller inte bara under den tid då havet är något så när vänligt utan också under andra delar av året, och det är då som räddningsinsatserna oftast förekommer.

Jag vill sammanfatta det så att den bemannade sambandscentralen är en trygghetsfaktor över huvud taget för alla kustbor och sjöfarande i området. Den har betytt förutsättningen för att liv har kunnat räddas.

Finansministern säger i sitt svar att det är tullverkets egen sak hur man räknar här, men jag vill då göra den kommentaren att riksdagen, om jag inte minns fel, har antagit regler som säger att när en fråga har betydelse från regionalpolitisk synpunkt är det inte ämbetsverkens egen sak att fatta avgörande. De regionala myndigheterna skall då ha stor möjlighet att påverka beslutet, så att man inte lider regionalpolitiska förluster. Man skall i första hand pröva möjligheterna till samordning med annan verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Återkallelse av proposition

Anf. 11 ANDRE VICE TALMANNEN:

I skrivelse 1984/85:91 har regeringen återkallat proposition 1984/85:21 om ändring i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, m. m. (trafiknykterhetsbrotten).

Jag har med anledning härav avskrivit detta förslag samt i anslutning därtill väckta motioner.

Skrivelsen lades till handlingarna.

Nr 35

Fredagen den
23 november 1984

Återkallelse av proposition

5 § Föredrogs och hänvisades
Skrivelse och proposition
1984/85:75 till konstitutionsutskottet
1984/85:89 till socialutskottet

6 § Föredrogs och hänvisades
Motionerna
1984/85:201 till trafikutskottet
1984/85:202 till bostadsutskottet
1984/85:203 till trafikutskottet
1984/85:204 till konstitutionsutskottet
1984/85:205 och 206 till näringsutskottet
1984/85:207 till bostadsutskottet
1984/85:208 till näringsutskottet
1984/85:209 och 210 till försvarsutskottet
1984/85:211–214 till arbetsmarknadsutskottet

7 § På förslag av andre vice talmannen beslöt kammaren kl. 09.26 att
ajournera sina förhandlingar till kl. 14.00, då de till dagens bordläggning
anmälda utskottsbetänkandena väntades föreligga.

8 § Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1984/85:215 av *Bengt Kindbom m. fl.*

Regelsanering på det kyrkliga området (prop. 1984/85:63)

1984/85:216 av *Kjell Johansson m. fl.*

1984/85:217 av *Stig Josefson m. fl.*

1984/85:218 av *Knut Wachtmeister m. fl.*

Räntetillägg för räntefritt eller lågförräntat lån (prop. 1984/85:71)

1984/85:219 av *Ingemar Eliasson m. fl.*

1984/85:220 av *Rune Gustavsson m. fl.*

1984/85:221 av *Nils Carlshamre m. fl.*

1984/85:222 av *Lennart Pettersson* och *Wivi-Anne Cederqvist*

Förslag till tandvårdslag m. m. (prop. 1984/85:79)

1984/85:223 av *Lars Tobisson m. fl.*

1984/85:224 av *Björn Molin*

1984/85:225 av *Martin Olsson*

Allmän placeringsplikt och utlåningsreglering, m. m. (prop. 1984/85:84)

10 § Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1984/85:7 Datafrågor

1984/85:10 Vissa vallagsfrågor, m. m.

Finansutskottets betänkanden

- 1984/85:3 Riksdagens revisorers verksamhet budgetåret 1983/84 (redog.
1984/85:2)
1984/85:4 Förlängd tillämpning av allmänna prisregleringslagen (prop.
1984/85:26)
1984/85:5 Vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. (prop. 1984/85:45
delvis)

Skatteutskottets betänkanden

- 1984/85:3 Riksdagens revisorers förslag om vissa åtgärder på beskattnings-
och indrivningsområdet (förs. 1983/84:24)
1984/85:12 Höjning av skatterna på alkoholdrycker och tobak (prop.
1984/85:43)
1984/85:13 Vissa ändringar i lagen om handel med drycker (prop. 1984/85:44)
1984/85:14 Vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. (prop. 1984/85:45
delvis)

Justitieutskottets betänkande

- 1984/85:6 Utredning av brott av barn under 15 år (prop. 1983/84:187)

Lagutskottets betänkande

- 1984/85:9 Ändring i patentlagen (prop. 1984/85:34)

Försvarsutskottets betänkanden

- 1984/85:1 Kvinnors deltagande i officersutbildning
1984/85:2 Försvarsmaktens vitsordssystem
1984/85:3 Huvudmannaskapet för tidningen Värnpliktsnytt

Utbildningsutskottets betänkande

- 1984/85:4 Grundskolans läroplan m. m.

Jordbruksutskottets betänkanden

- 1984/85:10 Ändring i miljöskyddslagen, m. m. (prop. 1984/85:10)
1984/85:11 Naturvården, m. m.

11 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställts

den 23 november

1984/85:71 av *Lennart Pettersson* (s) till industriministern om ett centrum för mikroelektronik i Lund:

Skåne var under 1960-talet en av landets mest expansiva regioner med stor efterfrågan på arbetskraft. Så är det inte längre. Tvärtom har regionen på

senare år i stället kännetecknats av svag ekonomisk tillväxt och hög arbetslöshet. Detta beror inte enbart på den allmänna tillbakagången inom svensk ekonomi och svenskt näringsliv, som tog sin början i mitten av 1970-talet. Strukturella problem som är speciella för Skåne har dessutom förstärkt nedgången.

Skånsk industri är i högre grad än många andra regioners industri inriktad på hemmamarknaden. Gjorda undersökningar visar att mer än hälften av realkapitalet i det skånska näringslivet används i inhemsk orienterad produktion med som regel låg expansionskraft. För Sverige i sin helhet är motsvarande andel ca en tredjedel av realkapitalet. Detta har lett till att vår region inte tillräckligt kunnat dra nytta av de positiva sysselsättningseffekter som regeringens övergripande ekonomiska politik, inriktad på exportledd industriell expansion, har inneburit för landet i sin helhet. Mot bakgrund av att Skåne är en betydande jordbruksregion med närmare 30 % av svensk livsmedelsindustri förbättras självfallet inte situationen av de förväntade neddragningarna på jordbruks- och livsmedelsområdet inom ramen för en ny jordbrukspolitik.

Problemen förstärks ytterligare av att Skåne i jämförelse med riket i övrigt har en ogynnsam branschammansättning med alltför liten andel expansiv verkstadsindustri och alltför stora andelar inom stagnerande eller tillbakagående industribranscher såsom byggmaterial-, teko-, gummivaru-, varvs- och livsmedelsindustri.

Mot denna bakgrund behövs långsiktiga industripolitiska satsningar i Skåne för att stödja omställningen av regionens industri i expansiv riktning.

Regeringen har hittills av naturliga skäl prioriterat regionalpolitiska insatser i Norrbotten, Bergslagen och Värmland. Tiden bör nu vara inne för ordentliga framtidssatsningar även i den södra delen av landet, inte i form av subventioner av olika slag, utan genom offensiva satsningar. Vad som behövs är inte minst en massiv statlig insats på utbildning, forskning och utveckling till stöd för industriella framtidsområden.

Nya industrier blir alltmer forskningsintensiva, och steget mellan forskning och kommersiell exploatering blir allt kortare. Elektroniken intar här en nyckelroll både när det gäller att göra traditionella industrier fortsatt konkurrenskraftiga och när det gäller att bilda utgångspunkten för nya framtidsindustrier. Skåne – och för övrigt hela Sydsverige – har i den tekniska högskolan i Lund en resurs som blir allt viktigare, och det är av strategisk betydelse för den långsiktiga sysselsättningen att högskolan ges resurser att utvecklas till en stark motor för industriell omvandling och förnyelse av regionens näringsliv.

Stockholmsregionen har redan en dominerande ställning i landet på data- och elektronikområdet. Diskussionen om ett utbyggt elektronikcentrum i Kista i Stockholm har hittills förts som om ytterligare statliga resurser till denna redan gynnade region nu skulle ges förtur. Mot bakgrund av de industriella strukturproblemen, men också de stora möjligheter, som finns i Sydsverige på elektronikområdet bör nu i stället en prioritering ske av statliga pengar till Sydsverige och till tekniska högskolan i Lund.

I samverkan med intressenter som länsstyrelse och handelskammare har inom högskolan utarbetats förslag till ett centrum för mikroelektronik. Det är ett principförslag som syftar till att komplettera högskolans nuvarande resurser på data- och elektronikområdet och inrikta dessa starkare på en industriell förnyelse i Sydsverige. Förslaget har följande huvudkomponenter:

1. En utbyggnad och förstärkning av regionens högskole resurser för forskning och grundutbildning av civilingenjörer på elektronik- och dataområdena bör ske. Kompletterande satsningar bör också göras på nya kompetensområden.
2. Spridning av kunskap om mikroelektronik och dess tillämpningsmöjligheter till företag i Sydsverige prioriteras. Härunder ryms dels förslag till fortbildning och information, dels uppbyggnaden av resurser för konstruktion av integrerade kretsar. Utbildningen i kretskonstruktion är eftersatt vid svenska universitet, trots att den är central för tillverkningsindustrins möjligheter att utnyttja elektronik i sina produkter.
3. Förutom en utökad fortbildningsverksamhet inom högskoleförordningens ram föreslås också en mer flexibel kursverksamhet för redan anställd teknisk personal. Verksamheten skulle initieras av högskolan i samarbete med industrin och andra intressenter.
4. Lunds tekniska högskola är också beredd att medverka vid etablerandet av ett CAD/CAM-centrum för den mindre och medelstora industrin i Sydsverige. Vi behöver snabbt föra ut datorsystem för konstruktion och tillverkning till den mindre industrin. Praktisk utbildning och hjälp med programmering är centrala arbetsuppgifter. De företag som inte kan skaffa egen datorutrustning skall också kunna vända sig till särskilda service-centra lokaliserade till orter i Skåne och Sydsverige, där det finns ett finansiellt underbyggt intresse för detta.
5. På motsvarande sätt som har skisserats i det s. k. Kistaprojektet i Stockholm bör man också i samverkan mellan högskolan, industrin samt regionala och kommunala intressenter i Sydsverige satsa på ett "Elektronikforum Syd", som skulle ha ansvaret för planeringen av den utbildning, forskning och utveckling som ligger närmare marknaden än vad utbildning och forskning vid högskolan som regel kan göra. I "Elektronikforum Syd:s" uppgifter skulle också ingå att vara ett regionalt samarbetsorgan, som kan verka för att allmänt stärka elektronikkunnandet och medvetandet om den nya teknikens möjligheter.

Enligt min mening utgör en satsning på ett centrum för mikroelektronik vid Lunds tekniska högskola en viktig investering från samhällets sida till stöd för den nödvändiga strukturomvandlingen av skånsk och övrig sydsvensk industri. De kostnader det här skulle bli fråga om för staten skulle på sikt ge en betydande avkastning genom ökad tillväxt och minskad arbetslöshet. Bl. a. varvskrisen bör ha lärt oss vad det kostar att tvingas gå in och bekämpa arbetslöshet på ett alltför sent stadium.

De anslag som behövs skulle överslagsmässigt uppgå till följande belopp:

För ökad utbildning och forskning åtgår investeringar på ca 50 milj. kr. och årliga kostnader på 25 milj. kr. För regional CAD/CAM-verksamhet behövs statliga investeringspengar i storleksordningen 6 milj. kr. samt ett årligt bidrag på maximalt 1 milj. kr. när verksamheten kommit i gång, beroende på i vilken utsträckning som den mindre industrin behöver stöd. "Elektronikforum Syd" bör i princip kunna finansiera sig självt efter ett inledande skede. Möjligen kan man tänka sig att en del utbildning som beställs av de minsta företagen kan behöva ett visst statligt stöd.

Med hänvisning till vad jag anfört i interpellationen vill jag fråga industriminister Thage G. Peterson:

1. Hur ser industriministern på utökade satsningar på forskning och utbildning inom elektronikområdet för att stödja en gynnsam strukturomvandling och öka den svenska industrins konkurrenskraft?
2. Är regeringen beredd att stödja skånsk och övrig sydsvensk industri genom en satsning på ett centrum för mikroelektronik vid Lunds tekniska högskola enligt det principförslag som utarbetats inom högskolan i samverkan med näringsliv och regionala intressenter?

12 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 23 november

1984/85:246 av *Görel Bohlin* (m) till kommunikationsministern om bättre vägförbindelser till Arlanda flygplats:

En efterlängtd förbättring beträffande terminal för speditörer som arbetar med och i anslutning till flygfrakt ser ut att nu få sin lösning. Detta innebär sannolikt en uppgång för flygfrakten.

Arlanda är den största arbetsplatsen i norra länsdelen. 7 500 pendlar kortare och längre sträckor till och från arbetsplatsen. Enbart från Sigtuna kommun kommer 2 300, varav 274 från Sigtuna stad. Även från Upplands Bro och Norrtälje kommer dagligen många pendlare, bilpendlare.

Såväl för speditörsfirmorna som för de många bilpendlarna är standarden på vägarna till och från Arlanda av stor betydelse. Trafiken ökar ständigt och kan nu beräknas öka ytterligare genom uppgång i flygfrakten. Väg 263 genom Sigtuna kan nämnas som exempel på en väg med synnerlig dålig standard, liksom väg 77, sträckan motorvägen Rimbo mot Norrtälje.

Vad avser kommunikationsministern att vidta för åtgärder för att vägnätet till Arlanda skall förbättras, varigenom även de kollektiva vägförbindelserna kan förbättras?

1984/85:247 av *Gullan Lindblad* (m) till statsrådet Anita Gradin om bättre passkontroll vid färjetrafiken till Ystad och Trelleborg:

Under det senaste året har ovanligt många flyktingar kommit till Sverige med färjeförbindelserna från Polen och Östtyskland till Ystad och Trelleborg.

Det har visat sig att ovanligt många saknat pass vid framkomsten till Sverige. Särskilt tycks detta gälla resenärer från Östtyskland till Trelleborg.

Polisens utredningsarbete har naturligtvis försvårats genom detta. "Första asylland" kan exempelvis vara omöjligt att fastställa.

I anledning av ovanstående vill jag till statsrådet Gradin ställa följande frågor:

Har åtgärder vidtagits, eller ämnar statsrådet vidta åtgärder för att öka den svenska polisens möjlighet till passkontroll?

Vilka åtgärder i övrigt är aktuella för att underlätta utredningsarbetet?

13 § Kammaren åtskildes kl. 14.01.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert

Nr 35

Fredagen den
23 november 1984

*Meddelande om
frågor*